

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

”Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toteuttamista ja kehittämistä monialaisena ja ennaltaehkäisevänä palveluna jatketaan. Kehitetään nuorten työpajatoiminnan kokonaisvaltaisia valmennusmenetelmiä ja luodaan nuorille mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuutta ja tutkintoja pienempiä osaamiskokonaisuuksia työpajatoiminnassa tarpeenmukaisilla lainsäädännön muutoksilla.”

- Työmarkkinatuella opiskelun mahdollistaminen, myös alle 25-vuotiaat.
- Pajakoulun ”vakinaistaminen” valtakunnallisesti (valtakunnallisen Starttivalmennuksen tavoin), jotta nuorilla mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuutta ja pienempiä osaamiskokonaisuuksia työpajatoiminnassa.
- Taata työpajojen toimeentulo työllistymisuudistuksen murroksen aikana.
- kuntouttavan työtoiminnan selkeyttäminen- nyt nuori ei voi OKM:n ohjeiden mukaan olla nuorten työpajalla kuntouttavassa työtoiminnassa,

Etsivä kulttuurinen nuorisotyö: Ajatuksena todella hyvä, työmuoto vie paljon työaika. Ohjelmassa pitäisi paremmin olla linjattu resurssit / toimijoiden velvollisuus. Jos näin laajoja toimia lähdetään tekemään, tulisi se olla huomioitu niin kuntien resursseissa kuin taloudessa kuin myös valtion rahoituksissa. Hallituksen leikkaukset vs. odotukset ei nyt kohtaa. Ohjelmassa myös puhutaan siitä, kuinka joka nuorella tulisi olla yksi harrastus. Kaikki nuoret eivät moista edes tahdo tai kykene sellaiseen. Mielestäni tähän kohtaan olisi ollut hyvä kirjata toimenpiteeksi kouluajalla tapahtuva harrastustoiminta.

”Hallitusohjelman mukaisesti jokaisella nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen huomioiden erityisesti ilman harrastusta olevat ja harrastuspudokkuudesta kärsivät nuoret.” Ajatuksena tärkeä, mutta mikä on se konkreettinen tapa ja palvelu, jonka kautta nuoret saavat tietoa erilaisista harrastustoiminnoista. Täytyykö yksi harrastus lyödä kerralla lukkoon vai

voiko testata erilaisia vaihtoehtoja huolettomasti? On oikein, että harrastustoiminta yhdistetään syrjäytymisen ehkäisyyn.

”Fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä Move!-n tuloksista viestitään paremmin, siten että mittausten tulokset herättävät ja tukevat nuorten liikunta- ja elämäntapamuutoksia.”
Voisiko tähän reagoida myös koulussa siten, että liikettä tapahtuisi enemmän pitkin koulupäivää, etenkin alakouluissa? Onko hyödyllistä mitata fyysistä toimintakykyä yhdeksän vuoden aikana kaksi kertaa? Voisiko mittaukset toteuttaa syksyllä, sen jälkeen reagoida mittaustuloksiin ja tehdä testit uudestaan saman lukuvuoden keväänä? Nykyisessä järjestelmässä mittaustulos jää hyödyntämättä ja seuranta toteutumatta.

- Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisessa nuorisotoimi mukaan
 - Millaiset on kuntien elintapaprosessit esim meillä? onko nuorille saatavilla omaa elintapaohjaajaa?
 - Tiedonkulun varmistaminen nuorisotyölle (lakisääteisten ilmoitusten teko, ennaltaehkäisevä näkökulma, suunnittelupalavereihin kutsut), voiko nuorisolakia muuttaa etsivien ilmoitusten osalta ennalta ehkäisevään suuntaan?
 - Taataan etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan rahoitus riittävällä valtionavustuksella
 - Varmistetaan nuorten pääseminen työllistymistä edistäviin palveluihin, kuten kuntouttavaan työtoimintaan. Kuntouttavan työtoiminnan järjestäjällä velvollisuus raportoida toiminnan laadusta. Hyvinvointialueiden taattava kuty paikkoja nuorille. Nuorille oltava oikea-aikaisia palveluita, jotka takaavat nuoren toimeentulon. Sosiaalinen kuntoutus osana nuorten työpajatoimintaa.
 - ”Nykytuotoinen työmarkkinatuki uudistetaan”
- ”luodaan nuorille mahdollisuus suorittaa oppivelvollisuutta ja tutkintoja pienempiä osaamiskokonaisuuksia työpajatoiminnassa tarpeenmukaisilla lainsäädännön muutoksilla.”

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Digi- ja matalan kynnyksen palvelut ovat hyvä lisä, jotka helpottavat pääsyä avun piiriin. Niiden jälkeen pitäisi olla jatko pitkäjänteisemmän avun palveluihin niille, jotka sitä tarvitsevat.

”Varmistetaan, että nuorten parissa toimivilla aikuisilla, kuten nuorisotyöntekijöillä ja harrastustoiminnan ohjaajilla on riittävä osaaminen laadukkaan, turvallisen ja nuoren mielen hyvinvointia tukevan toiminnan järjestämiseen.” Tämäkin on hyvä ajatus, kunhan osaamisen lisäksi on myös muut tarvittavat resurssit. Nuorisotyö ja harrastustoiminta yms. eivät myöskään voi korvata mt-puolen ammattilaisia tai paikata puutteellisia palveluita.

- ” Kiinnitetään erityistä huomiota neuropsykiatrisesti oireilevien (nepsy) lasten palveluihin ja heidän perheittensä tukeen sekä nopeaan diagnosointiin ja avun piiriin pääsyyn. Tähän liittyen toteutetaan Kelan koordinoima yhteiskehittämishanke. Lisäksi käynnistetään syksyllä 2023 määräaikainen ohjelma, jossa ohjataan lisärahoitusta lasten ja nuorten neuropsykiatristen häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta.”
- ”Vahvistetaan matalan kynnyksen mielen hyvinvoinnin tukea, kuten Ohjaamojen ONNI-toimintaa sekä walk in – ja chat-palveluita.”
- Ohjaamojen nepsy-osaaminen matalan kynnyksen palveluna- onko mahdollista kirjata toteutus
- Kannustinmalli rahoituksen vakinaistaminen- olisi tosi tärkeää

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

koulu tulisi sitouttaa näihin toimenpiteisiin laajasti mukaan. Koulunuorisotyön rooli tulisi vahvistaa osaksi kuntien toimintaa, yhteistyötä nuorisotyön/koulun kesken tulisi jatkokehittää valtakunnallisesti. Ympäristökasvatusta tulisi lisätä ja se näkyä myös ohjelmassa. Kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta puhuttu vuosia. Minun mielestä puuttuu selkeä ”Kiusaamisen aapinen” ammattilaisilta. Olisi hyvä, kun tehtäisiin osana toimenpiteitä sellainen. Lyhyesti ja selkeästi tulisi ns. täti-ihmisille mm. avata some kiusaamista ja miten siihen puuttua/mitä toimenpiteitä vaatii. Ammattilaisten lisäkoulutuksen lisääminen aiheiden tiimoilta olisi tärkeää. Siistiä, että Ankkuri-toiminta nostettu erikseen esille. Pitäisi valtakunnallista tiedotusta asiasta tehdä etenkin opetuspuolelle. Onko Ankkuritoimintaan vielä nidottu konkreettisia jatkotoimenpiteitä nuorten ongelmien ennaltaehkäisemiseksi, mietitäänkö siellä nuoren tarpeita tai vahvuuksia, joita voisi hyödyntää ehyemmän arjen rakentamisessa?

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

”Hallitus osoittaa kokonaisvastuun nuorten hyvinvointityön johtamisesta opetus- ja kulttuuriministeriöön. Asiat käsitellään yhteistyössä useiden ministeriöiden välillä.” Tärkeä avata mitä tämä käytännössä tarkoittaa!? Hyvä jos vastuu yhdessä ministeriössä, jossa myös valta ja johtaminen hyvinvointityön kokonaisvastuun tekemiseen. Yhteistyö THL:n kanssa tärkeää.

- Koordinaattoreiden yhteistyön tiivistäminen, etsivän, pajan ja nuorisotyön koordinaattorit ovat kaikki omana, irrallisena osana.

Painopisteet nuorisoalan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

"Osaamiskeskusten painopistevalinnat reagoivat sellaisiin nuorisoalan ajankohtaisiin kehittämistarpeisiin,

joihin ministeriöllä on tavoiteohjausintressi. " - tavoitteet oltava selkeät ja kuntien kanssa yhteisesti laaditut. Konkreettinen toiminta ja yhteistyö rakentuu yhteisille painopiste asioille.

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisoalan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

EU:N avustustoiminta suomen kansallisten tavoitteiden tukemiselle tärkeitä. Esim. kannustinmalli

Muita näkemyksiä ohjelmasta

- Nuorisotyön johdolla täytyy olla ymmärrys nuorisotyöstä
- Nuorisotyön laadun turvaaminen asianmukaisella palkkauksella
- Kovin yleisellä tasolla, lisää konkretiaa miten asiat toteutetaan

Laitinen Seija
Pieksämäen nuorisotoimi - Seija Laitinen